

У НОВОМЕ САДУ У УТОРАК II. ЈАНУАРА 1872.

ПОЗОРИШТЕ.

УРЕЂУЈЕ А. ХАЦИЋ.

ИЗЛАЗИ ЧЕТИРИ ПУТА ПРЕКО НЕДЕЉЕ. — СТОЈИ ЗА НОВИ САД 40, А НА СТРАНУ 60 НОВЧИЋА МЕСЕЧНО. —
ЗА ОГЛАСЕ НАПЛАЋУЈЕ СЕ ОД ЈЕДНЕ ВРСТЕ 3 И 30 НОВ. ЗА ЖИГ СВАКИ ПУТ.

О ЛЕНИМ ЖЕНАМА У ЖИВОТУ И У ПЕСМИ.

(Чавно читање Лазе Костића у матичној дворани 16. дец. 1871. год.)

(Наставак.)

Ринијери да полуђи од радости. Начује то и познаник удовични, па је стане карати, и ова му обећа, да ћега уверити о својој верности. Ринијери с друге стране жури састанак и удовица га позове себи некако баш на бадње вече. Те године била је необично јака зима. Ринијери дође чим се смркне, зазвони, слушкиња му отвори и одма закључча за њим врата. „Причекајте мало, господине, у дворишту, госпођин је брат овде, па док он оде.“ — „Добро, добро!“ — Ринијери се стане шетати по авлији, ситан снег пада му на лице као сапун, а ветар га брије. Ал' врела љубав топи снег, а сибирску бору претвара у зефир. Само што је дуго, дуго. Стане довикувати слушкињу. Ова промоли главу кроз прозор и стане га тешкати, брат је још непрестано ту. „Замоли госпођу, да мало извири, само да чујем њен гласак! Слушкиња затвори прозор и Ринијери опет шетај, чекај. Силна љубав у борби са леденим сибирцем већ да малакше, ал' ето ти отвори се прозор и промоли се главица удовичина: „Ринијери, слатки мој Ринијери, како си,“ дошантаваше га њен гласић. „Драга госпо, ви сте, о врло добро, само молим вас, пустите ме у какву комору, погибо од зиме!“ — „Јели, драги мој! Проклета зима! Ал' не снем те пустити. Каќав је убојица мој брат, убио би и тебе и мене. А друго, зар те твоја љубав не затрева? Па ти си био у Паризу на високим

школама, а тамо бива већа зима. Стрпи се још мало, драги, стрпи се!“ То рекавши затвори прозор и нестаде је. Ринијери опет шетај, опет чекај, опет зеби. Сирома, бар да је обуко топлије руво, ал' овако нема куд, већ играј по тесноме дворишту, онако како му зуби својим цвокотом свирају. Међутим се лепа удовица горе у заложену соби частила и веселила са својим знаницем, и слатко су се наслејали сиром том филозофу.

Већ је зора свитила, кад се сишла слушкиња да пусти филозофа укоченог од зиме из кавеза. Изговарала се, како брат никако није тео да одлази, те је на велику жалост госпођину иавалио и да спава. Ал' други пут за цело! — Ринијери је међутим тако прозебо, да му се и љубав смрзла и ништа није остало од ње, до жива жеља, да се освети. — Пред слушкињом се претварао, као да прима изговор и једва чека другу прилику.

На Ринијера навали љута врућица; ал' које младост, које скоро пролеће, које лекар, а можда и жива жеља за осветом одрже му живот. Чим се предигро, одма настави своје шетње испод прозора удовичини и понашао се, као да је заљубљенији, но икада. Међутим је лепа удовица пала у невољу: оставио је швалијер. Бокачијо не спомиње зашто, ал' ипак је сасвим јасно. Уверио се о њеној верности, постала му

је досадна. Баш оним, чим га је лепотица мислила привезати, тим га је одбила, и у томе је трагичан моменат свију намигуша, свију полустански лепотица.

У тој невољи опази једаред слушкиња јој Ринијера на улици: „Како би било,“ рече „милостива госпо, да запитам овога филозофа, он је изучио све велике науке, можда ће знати помоћи.“ — „Баш си се добро сетила, иди, зови га!“ — Слушкиња оде и ево је с Ринијером. — „Драги мој Ринијери, ја сам ти скривила, ал' није било на ино, но ја ћу теби на стоструко накнадити, само ми сад помози!“ И ту му ис-

прича своју невољу. — Ринијери мал' не цикну од радости, ал' се притаја и одговори: „Драга госпо! Истина је, ја сам у Паризу проучио, као што знate „вилозовију,“ те ми је у власти, кад позовем виле моје, повратити вашег драгана, ма био на крај Инђије. Ал' и ви ћете се морати подуватити, посао је тежак и опасан, обете ли смети?“ — Удовица га увераваше, да је на све готова. — „Е, добро! А ви наручите слику његову у олову саливену, па у очи младине обесите је о врат и окупажте се сама самџата у очи поноћи у каквој живој води.

(Свршиће се.)

ДЕМОН

(Наставак.)

Цар.

Стојте децо! Ко се у бој креће
С чистом душом треба да полази,
Ваља праштат' да му се опрости.
Децо моја драга, Милошу и Вуче,
Небратска је кавга међу сродном крви
Кривда преголема и у срећне дане;
А у злу је време, кад полаз'те оба
Богу на истину, грех самран — децо,
Знам ја шта се забило — — (Заповела)

Које први из корица вуко
Нека брату своју руку пружи
То Цар хоће! —

(Вук приступа намргођен Милошу и рукује се с њиме:)
А сад прићи, свети оче Саво,
Те нам праштaj и благослов даруј.

Натр. Сава.

Децо моја, чеда једне мајке,
Надо наша, српског царства стуби,
Покажници греха прадедовских
Покажте се да вам милост буде,
Опраштајте да вам се оправи.
Благослов је свакој чистој души
Мелем благи будуће милости,
Благослов је сваком чистом срцу
Нада веља у невољи тешкој.
Преко мене грешног слуге свога

Покажником Бог благослов ишаље,
Воља ће вас божја умудрити,
Сила ће вас божја укрепити,
Да пораз'те хуљитеље крста,
Победници да с' вратите дома,
Децо моја, чеда православна,
С чистим срцем благослов примите!

(Средњи застор пада.)

П. ПОЈАВА.

ШУМСКИ ПРЕДЕО — НОЋ.

(Вук Бранковић иде замишљен преко позорнице)

Вук.

Са Балкана густи облак пође
А у крв је крила замочио,
На плећа је Алкоран понео.
Пред њиме је вихор похитао,
Да потресе круне и престоле;
А за њиме бујица је пошла,
Да поинлави злаћене крстове,
Да потони што се крсту клања.
Бедемови тврди пред њиме падају,
А народи за њим на колени гмижу.
Огромна је сила у томе оркану,
Ко ће овој сили одолети лако?

(Геније (појављује се.)

Деспот Вуче огромна је сила

Ал' престо јој с' на грех подупире,
Пороком јој круна позлаћена,
Чисто срце одолет' јој може;
Љубав к роду победит' је може:
Јача ј' од ње вечна божја правда!

Вук (као ван себе.)

Јача — јача —

Демон (појављује се.)

У калузи робље с' ваља,
Порфиром се мудрост кити,

Лажна вера с празновером
На изменце светом влада.
Мудроме је свака вера добра,
А најбоља која много даје!
Може ли ти која вишне дати
Но што даје вера пророкова?!
У злату се бињиш сија:
На круни је Алем драги;
Царску силу и господство
Све за једну празноверу
Што је робље „срдством“ зове.

(Наставиће се.)

Л И С Т И Ј А М.

СРПСКО НАРОДНО ПОЗОРИШТЕ.

(„Школски надзорник“, „Партија Пикета.“) У суботу 8. ов. мес. представљана су два нова комада, оба шаљиве игре у једном чину. Први беше „Школски надзорник“, од К. Трифковића. Млади наш драматичар ударио је новим путем, те место да је отишао на историјско поље, где већ имамо вишне добрих драма, које нам износе на углед живот из прошлости нашега народа; величину, снагу и славу његову, или покрете, страсти и зачетак пронасти, или усталачку борбу за ослобођење (али, на жалост, има и такових, којима се само прослављају установе, прилике и обичаји средњега века, што може порадити штетно на развитак садашње политичке свести наше): он узе преда се да песнички обрађује скорање или савремено стање нашега друштва. Тако на прилику овде се дотиче просветног питања, које нас сад пече. Школско питање у нас је сад питање о животу, о опстанку народном. Њега ваља да пегује и гаји не само школска, саборска трибина и општинска кућа, него и катедра и амвон, па и позориште; свако на свој начин. Неје мала припомоћ позоришта у оваким стварима; јер знамо да „живе реч“ вишне делује и чини него „мртво слово“ на хартији, а добра поезија врснија је и од најејајније речитости; драматску пак поезију потномажу при том још и све остale лепе уметности; те је тако утисак у душу дубљи и силији. Овај комад у позоришном зборнику подмирује дакле једну савремену потребу. Садржај је у кратко овај. Сеоски учитељ (Суботић) разговарајући се са својом женом (Ј. Поповићева) набраја своје јаде: премалена плата, и тако даље, потребе све веће, треба ићи и на учитељске зборове, — па се оружа да све то искаже школскоме надзорнику, (Зорић) који ће, по што прегледа школе, лоше учитеље отпустити а добрима израдити

већу дотацију. Најпосле, вели, од кћерине (Л. Хаџићева) удаје за Станку (Недељковић), који је у Сомбору одлично свршио учитељску школу, нема ништа док не добије „штацију.“ Станко је ваљан младић, који је написао и превео већ три књиге за младеж, али нема коме да их прода, него живи код бележника у селу, пишучи за јевтине новце. Савета је добро, вредно девојче, која каткад своме оцу помаже у дужности, и која би драге воље чипила то и Станку; јест, али нема „штацију.“ На један пут рупи Писаревић (Рашчић), јављајући да долази надзорник. Учитељ се зојни, стане некаку стару беседу прекрајати и учити на изуст, облагати се за дочек. Најпосле са Станком и писарем оде пред надзорника. Међу тим надзорник дође у највећој тишини, без икакве помпе и параде; затече Савету где пева, изда се за учитеља из Срема, и паје у њој и нехотице разборитог и поузданог известиоца школског и школских списа. Учитељ се врати, понављајући натрашке у свакојаким варијацијама увод своје беседе. Надзорник га разреши од те немиле дужности, изради учитељу код општине новишицу, а Станку откупи списе и нађе му добру „штацију“ — Нови Сад. По томе, добро васпитана Савета, у својој наивности, учинила је вишне простим средствима него учитељ својом парадом и беседом, остатцима из пређашњих времена, којима је само смешан. Глумци су тога вечера сви представљали добро, а особито учитељ и кћи му. Публика је на крају бурно изазивала писца. Једна импровизација: „отпуштаће ме као хрватски сабор“ изазвала је дуготрајно пљескање. Писцу жељимо срећан даљи рад, напредак и успех на необраћеном пољу друштвене драме!

„Партија пикета“ је фини француски комад. Преводилац је добро учинио што га наје „посрблњивао“, као што многи чине: то су слике из туђег живота, туђи карактери и обичаји. Особито су добро представљају Ружић и Брани. Први је са особитом љубављу и уметношћу приказивао охолог, преко сваке мере осетљивог аристократе, све до ситних појединости у павикама. Гњица К. Савићева је веома напредovala. На крају глумци беху изазивани. **B.**

Издаје управа српског народног позоришта.

СРПСКО НАРОДНО ПОЗОРИШТЕ.

ПРЕТИПЛАТА.

ПРЕДСТАВА СЕДМА.

БРОЈ 4.

У НОВОМЕ САДУ У УТОРАК 11. ЈАНУАРА 1872.

У НОВОЈ ПОЗОРИШНОЈ ДВОРANI

ПРВИ ПУТ:

ЧЕСТИТАМ.

ШАЉИВА ИГРА У 1 РАДЊИ, С ПЕВАЊЕМ, ОД К. ТРИФКОВИЋА.

О С О Б Е:

Стева Грабић	Недељковић.
Мара, жена му	Ј. Маринковићка.
Снира Грабић, стеванов стриц	Ружић.
Софка, собарица	К. Савићева.
Јоаким Сапун, берберин	Рашић.

Збива се у стану Стеве Грабића у јутру на дан нове године.

ПРЕТОГА:

ПРКОС.

ШАЉИВА ИГРА У 1 РАДЊИ, С ПЕСМАМА, ОД Р. БЕНЕДИКСА, ПОСРБИО ДР. Ј. АНДРЕЈЕВИЋ,
МУЗИКА ОД А. МАКСИМОВИЋА.

О С О Б Е:

Селаковић, богаташ	Соколовић.
Ката, жена му	Ј. Поповићева.
Јелка, кћи им	Л. Хаџићева.
Која, муж јој	Недељковић.
Милан { у служби којиној	Ружић.
Сока	Драгиња Ружићка.

Збива се у којиној кући.

Улазне цене: Седиште у кругу 1. фр. а. вр.— Седиште првога реда и на страни 80 н. а. вр.
— Седиште другога реда и на страни 70 нов. а. вред. — Седиште трећега реда 50. н.
а. вр. — Стajaње 40. н. а. вр. — Галерија 20. н. а. вр. — Ђаци, деца, али само уз
своје родитеље, и војници до наредника плаћају 20. н. а. вр.

У среду 12. јануара: „ЧАША ВОДЕ.“ Хисторијска шаљива игра у 5 чинова, од Е. Скриба,
превео В. В.

Поједини бројеви овога листа продају се обдан по 5. н. а. вр. и то: у трговини Шере
Попадића, Паје Миросављевића, Стеве Ратковића и Јоце Филиповића, у срп. народној
задружној штампарији, у позоришној писарници и у вече на каси.

ПОЧЕТАК У 7 А СВРШЕТАК У 9 САХАТА У ВЕЧЕ.